

- ANALYSE

Det indre marked: nøglen til EU's genopretning

Coronakrisen har sat EU's indre marked under et enormt pres og givet protektionistiske tiltag vind i sejlene. Det til trods for, at EU's indre marked er nøglen til at genoprette europæisk økonomi. Hvis EU-medlemslandene implementerer eksisterende EU-lovgivning og tager nye skridt mod integration af det indre marked, kan det sikre varig vækst på op til 7 pct. Det ville stort set modsvare EU-landenes økonomiske tab i 2020 i forbindelse med pandemien.

Nationerne lukker sig om sig selv og bringer det indre marked under pres

Siden coronapandemien ramte Europa, har flere af de europæiske medlemslande set sig nødsaget til at lukke grænserⁱ og støtte deres udsatte erhverv med hjælpepakkerⁱⁱ, mens andre har udnyttet situationen til at tilbagevise demokratiske principperⁱⁱⁱ.

Coronapandemien har ligeledes medført et væsentligt tilbageslag for det indre marked. Udover de legitime restriktioner medlemslandene har indført for at begrænse smittespredning, har en række lande brugt pandemien som anledning til at skærme egne markeder. Fx har Bulgarien indført regler, der pålægger detailhandlen at reservere plads i butikkerne til lokale produkter, herunder et krav om at 90 pct. af mælkeprodukterne skal købes lokalt^{iv}.

Presset på det indre marked kan have langvarige og vidtrækkende konsekvenser – både for landenes økonomi og for borgernes og virksomhedernes friheder og rettigheder inden for unionen. I sidste ende er målsætningen om, at EU skal være én fælles og fuldt tilgængelig markedsplads, på spil.

Det indre marked er afgørende for danske virksomheders konkurrenceevne

Med ét stort europæisk marked har danske virksomheder direkte adgang til 447 millioner forbrugere og omkring 23 millioner virksomheder^v. Dermed kan danske virksomheder udnytte mulighederne for at specialisere sig i deres kerneprodukter og ydelser, mens de kan hente de rette produktionsinput og specialiserede tjenester i andre EU-lande. Det er derfor vigtigt, at der ikke introduceres nye permanente regler på tværs af EU, der skaber barrierer for danske virksomheders eksport- og importmuligheder.

EU-lovgivningen er på nuværende tidspunkt langt fra fuldt implementeret i alle medlemslande. Men hvis EU-Kommissionen og EU-landene samarbejder om at håndhæve og efterleve lovgivningen for det indre marked korrekt, vil det resultere i færre byrder for virksomhederne, lige konkurrencevilkår på tværs af EU og en betydelig økonomisk gevinst for danske borgere.

På otte centrale områder kan EU modsvarer store dele af de økonomiske tab, som coronapandemien har medført

EU kan ved en række tiltag for at styrke det indre marked forbedre den økonomiske situation for medlemslandene. De områder, som Dansk Erhverv i denne analyse fokuserer på, er fem konkrete tiltag, hvor nogle allerede er lovfæstet, og hvor det derfor udelukkende drejer sig om at implementere tiltagene.

Dansk Erhvervs analyse fokuserer på følgende tiltag:

1. Det indre marked for tjenester: Fuld implementering af servicedirektivet
2. Gensidig anerkendelse af kvalifikationer: Mindre bureaukratiske procedurer
3. Varernes frie bevægelighed: Et opgør med uberettigede særkrav
4. Én indgang for virksomheder i EU: Single Digital Gateway og One stop shops
5. Det indre transportmarked: Digitalisering af fragtdokumenter

Derudover har tre generelle rammebetingelser stor betydning for, at EU kan komme i mål med implementeringen af det indre marked. De tre rammebetingelser, som EU og medlemslandene bør fokusere på at opfylde, er:

6. Bedre kvalitet i EU-lovgivningen
7. Øget digitalisering
8. Grøn omstilling

1. Det indre marked for tjenester: Fuld implementering af servicedirektivet

Baggrund

Med vedtagelsen af servicedirektivet^{vi} blev der indført en fælleseuropæisk ramme for, hvilke regler EU-landene kan pålægge servicevirksomheder. Udgangspunktet er, at fx en IT-virksomhed eller et turistbureau kan udføre opgaver for kunder på tværs af hele det indre marked uden at etablere sig i alle medlemslandene og uden at gennemføre en masse tilladelsesordninger først. Servicedirektivet sætter også en række begrænsninger for, hvad EU-landene kan kræve, når fx en detailhandelskæde ønsker at udvide sit forretningskoncept til andre EU-lande. Fx må en lokal myndighed ikke kræve, at der laves en undersøgelse af efterspørgslen i det pågældende land. Det er dog ikke alle medlemslande der lever op til disse regler. Det medfører en væsentlig byrde for virksomheden, der ønsker at sælge/udvide til andre EU-lande. I værste fald vil virksomheden slet ikke etablere sig/udvide til andre lande, hvis de ikke har mulighed for at skaffe den krævede dokumentation. Derfor er lokale regler og krav, som uden fuld implementering af servicedirektivet får lov at bestå, en væsentlig barriere mod at virksomheder kan etablere sig i andre EU-lande.

Potentiale

Servicedirektivet trådte i kraft i 2009, men er langt fra implementeret korrekt i alle EU's medlemslande i dag^{vii}. Fx stilles der i Østrig krav om, at en vis andel af ejerkredsen i arkitekt- og ingeniørvirksomheder skal være uddannet i Østrig (som arkitekt eller ingeniør), ligesom der er krav om, at samme virksomhed ikke må levere både arkitekt- og ingeniørtjenester^{viii}.

Analyser viser, at en korrekt implementering af direktivet kan resultere i væsentlige økonomiske gevinster for medlemslandene. Samtidig vil det muliggøre, at europæiske servicevirksomheder kan vokse sig store i EU^{ix}. Derfor præsenterede Europa-Kommissionen i 2017 flere lovgivningsinitiativer, der bl.a. skulle sikre, at EU-landene ikke indfører regler, der er i strid med direktivet. Efter flere års forgæves forhandlinger har Kommissionen nu trukket sit forslag tilbage, som ellers skulle have skabt åbenhed for virksomheder og kontrol med, at medlemslandene lever op til deres forpligtelser.

Økonomiske gevinster

Europa-Parlamentets egen tænketank, European Parliamentary Research Service, anslår, at EU på nuværende tidspunkt kun har realiseret cirka 33 pct. af de langsigtede økonomiske gevinster forbundet med implementeringen af servicedirektivet; det indre marked for tjenester. Dermed har EU stadig 67 pct. til gode af den samlede økonomiske gevinst ved fuld implementering af det indre marked for tjenester. Det endnu uforløste økonomiske potentiale estimeres til i omegnen af 297 milliarder euro (2.209 mia. kr.), svarende til 2,1 pct. af EU's BNP^x.

Hvis det antages, at dansk BNP påvirkes proportionalt med den samlede virkning på EU's økonomi, giver det en varig vækst på 2,1 pct. - I 2021 svarer det til godt 49 mia. kr.^{xi}. Det bemærkes i øvrigt, at disse gevinster også omfatter gevinster ved nedenstående tiltag om *gensidig anerkendelse af kvalifikationer: mindre bureaukratiske procedurer*.

European Parliamentary Research Service gør opmærksom på, at estimatet på 2,1 pct. af EU's BNP varierer, alt efter hvordan services defineres. Andre kilder til økonomiske beregninger peger på endnu ikke-realiserede langsigtede økonomiske gevinster på 0,6 – 5,6 pct.^{xii} Skønnet på 2,1 pct. anses dermed som forsigtigt til sammenligning.

2. Gensidig anerkendelse af kvalifikationer: Mindre bureaukratiske procedurer

Baggrund

Når danske servicevirksomheder udfører opgaver i andre EU-lande, mødes de ofte af krav til deres medarbejderes kvalifikationer. Med direktivet om anerkendelse af erhvervs-mæssige kvalifikationer^{xiii} er det muligt at få medarbejderes kvalifikationer anerkendt i andre medlemslande. Så kan virksomheden fx få sine egne medarbejdere med ekspertise i virksomhedens produkter eller ydelser til at løse opgaven. I praksis er det dog ofte vanskeligt at få kvalifikationer anerkendt i et andet medlemsland. Blandt barriererne er, at anerkendelsesproceduren ofte tager uforholdsmæssigt lang tid og er forbundet med store dokumentationskrav eller testforløb. I nogle tilfælde vil myndighederne slet ikke anerkende kvalifikationer, selvom de efter reglerne burde anerkendes^{xiv}.

En anden udfordring er, at der stadig er en lang række ubegrundede krav til kvalifikationer på tværs af landene i det indre marked. Fx er blomsterbinder en beskyttet titel i Luxembourg, uden at der umiddelbart er nogen sikkerhedsmæssige eller andre grunde hertil^{xv}. Fra juni 2020 har EU vedtaget at medlemslandene skal sikre at eventuel ny særlig lovgivning for erhvervslivet ikke går længere, end hvad der er påkrævet. Imidlertid gælder det kun nye regler og gør ikke op med de eksisterende uberettigede krav til erhvervene^{xvi}. Eksisterende uberettigede krav fortsætter derfor med at fungere som barrierer for arbejdskraftens fri bevægelighed inden for EU-landene.

Potentiale

Til trods for, at direktivet om gensidig anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer blev vedtaget i 2005^{xvii}, udgør bureaukrati i forbindelse med at få anerkendt erhvervmæssige kvalifikationer fortsat en væsentlig barriere for virksomheder og medarbejdere, som ønsker at løse opgaver i andre EU-lande. EU-kommissionen har derfor i 2020 udarbejdet en rapport vedrørende implementeringen af visse nye elementer til direktivet, som blev vedtaget i 2013 for at modernisere direktivet^{xviii}. Fx skal procestid og bureaukrati i forbindelse med anerkendelsen nedbringes, blandt andet gennem digitaliserede ansøgningsprocesser.

Implementeres både direktivet fra 2005, udvidelsen fra 2013 samt et nyt proportionalitetstestdirektiv fra 2018 fuldt ud, vil det betyde, at virksomheder og personer, som ansøger om gensidig anerkendelse af medarbejderens kvalifikationer, hurtigere vil kunne løse opgaver og etablere sig i andre medlemslande. Øges arbejdskraftens frie bevægelighed, vil det medføre produktivitetsgvinster og bedre vækstbetingelser for virksomheder i EU.

Økonomiske gevinster

Gvinster forbundet med gensidig anerkendelse af kvalifikationer er tæt forbundne med de gevinster, som opnås ved at implementere et indre marked for services, hvilket er beskrevet i afsnittet om *Det indre marked for tjenester: Fuld implementering af service-direktivet*. Heri fremgår varige økonomiske gevinster på op til 2,1 pct. af EU's BNP. Det svarer til 297 milliarder euro (2.209 mia. kr.) og til godt 49 milliarder kr. i Danmark i 2021-niveau. Disse gevinster omfatter dermed også afkastet af at sikre gensidig anerkendelse af kvalifikationer mellem landene.

3. Varesnes frie bevægelighed: Et opgør med uberettigede særkrav

Baggrund

I EU er der som udgangspunkt fri bevægelighed for varer, enten via harmoniseret lovgivning eller princippet om gensidig anerkendelse. Harmonisering af lovgivning betyder, at der er fælles EU-regler (fx på fødevareområdet), så varer efterlever de samme krav. Hvor der ikke er harmonisering gælder princippet om gensidig anerkendelse i udgangspunktet. Det vil sige at en vare, der er godkendt i ét medlemsland, som udgangspunkt er lovlig i alle medlemslande. Det kunne for eksempel være en kalender eller kuglepen, som ikke har store sikkerhedskrav. Dog kan medlemslandene på områder, der ikke er harmoniseret, særligt af hensyn til sundhed og sikkerhed introducere nationale særregler. Det betyder, at en dansk virksomhed risikerer at skulle efterleve forskellige regler til fx mærkning eller udformning af et produkt i de enkelte medlemslande.

Hvert år introducerer medlemslandene nye særregler, som i praksis gør det vanskeligt at udnytte fordelene ved det indre marked og svært at finde ud af, hvilke regler der gælder^{xix}. Som nævnt kan der være tungtvejende grunde til at introducere særregler i et medlemsland, fx sundhed eller sikkerhed. Men der er også en række tilfælde, hvor medlemslandene indfører regler for at beskytte egne virksomheder fra konkurrence, og det er heri, problemet opstår.

Potentiale

Hvis forordningen om gensidig anerkendelse af varer implementeres fuldt ud, kan en dansk virksomhed udfylde en erklæring, som kan gøre det nemmere at demonstrere, at virksomhedens varer er lovligt markedsført i Danmark og derfor som udgangspunkt også bør være det i andre medlemslande. Hvis andre medlemslande ikke anerkender dette, kan den pågældende virksomhed klage til det uformelle problemløsningsorgan SOLVIT og få en officiel vurdering af sagen fra Kommissionen. På den måde bliver det lettere for danske virksomheder at udfordre ukorrekte myndighedsafgørelser og dermed sikre sig, at de kan sælge deres varer i andre EU-lande^{xx}. Dertil kommer et behov for, at Kommissionen effektivt sætter ind over for de nationale særkrav, som ikke er velbegrundede og proportionale.

Økonomiske gevinster

European Parliamentary Research Service anslår, at hvis lige konkurrencevilkår sikres for virksomheder i EU-medlemslandene, kan det indebære økonomiske gevinster på 183 milliarder euro (1.361 mia. kr.), svarende til 1,3 pct. af EU's BNP^{xxi}. Det indebærer bl.a. et opgør med uberettigede særkrav i medlemslandene og en konsolidering af SOLVIT-organet,

Hvis det antages, at dansk BNP påvirkes proportionalt med den samlede virkning på EU's økonomi, giver tiltaget en varig vækst på 1,3 pct. Det svarer til ca. 30 mia. kr. i 2021-niveau^{xxii}.

4. En indgang for virksomheder i EU: Single Digital Gateway og One stop shops

Baggrund

Fra 2021 kan danske virksomheder fremsøge information om, hvad de skal leve op til i andre EU-medlemslande via Kommissionens hjemmeside "Your Europe"^{xxiii}. Forordningen om en fælles digital portal (Single Digital Gateway) pålægger altså medlemslandene at stille alle erhvervsrettede myndighedsinformationer til rådighed på et andet sprog. I kraft af Single Digital Gateway vil danske virksomheder også fra 2024 få adgang til en række online selvbetjeningsløsninger i andre medlemslande, så man som virksomhed fx kan få de rette tilladelser til at drive erhverv, indgive sin selskabsskatteangivelse eller betale socialt bidrag for ansatte^{xxiv}.

Potentiale

Single Digital Gateway er et vigtigt skridt i retning af et mere velfungerende indre marked. Det gør det muligt for virksomhederne at gennemføre de nødvendige procedurer uden at møde op fysisk for at få adgang til information om reglerne i hvert enkelt medlemsland på engelsk. Dog vil det langt fra være alle virksomhedsprocedurer, der vil være tilgængelige online i alle medlemslande. Det vil også fortsat være vanskeligt og byrdefuldt at få et overblik over, hvad man som virksomhed skal leve op til ved brug af en søgetjeneste. Der er derfor behov for, at der i hvert medlemsland etableres en 'One stop shop', der kan give virksomhederne et skræddersyet overblik over, hvad de skal leve op til i det pågældende medlemsland.

Økonomiske gevinster

European Parliamentary Research Service anslår, at når én samlet indgang for virksomheder er implementeret fuldt ud i medlemslandene, vil det indebære økonomiske gevinster på 50 milliarder euro (372 mia. kr.), svarende til 0,4 pct. af EU's BNP^{xxv}.

Hvis det antages, at dansk BNP påvirkes proportionalt med den samlede virkning på EU's økonomi, giver det en varig vækst på 0,4 pct. Det svarer til ca. 8 mia. kr. i 2021-niveau^{xxvi}.

5. Det indre transportmarked: Digitalisering af fragtdokumenter

Baggrund

Coronapandemien har haft betydning på forsyningskæderne i det indre marked, som har været forstyrret af ændrede transport- og produktionsmønstre under landenes nedlukning. Fragt er bl.a. blevet forsinket eller omdirigeret pga. nedlukkede produktioner og grænser, hvilket i høj grad har forstyrret det globale fragtmarked. Til trods for udfordringerne på det globale fragtmarked, har EU's interne transport fungeret forholdsvis smidigt, bl.a. pga. de såkaldte "Green Lanes", som har sikret fri passage for varer.

Flere fragtmænd har dog oplevet udfordringer med deres fragtdokumentation. Nogle steder er den blevet håndteret som en selvstændig smittekilde, andre steder er den blevet adskilt fra godset eller forsinket, fx pga. aflyste eller ændrede flyafgange. Varer, som fragtes til EU fra oversøiske lande via fly, køres ofte videre i lastbil, når de lander i EU, men toldplomberes og dokumenteres udelukkende som flyfragt. Fragtdokumenterne er typisk fysiske papirer, der også flyves til destinationen. Det betyder, at når flytrafikken reduceres eller omlægges med kort varsel, mister både afsender- og modtagervirksomheder overblik over, hvilken dokumentation der hører til de enkelte varer. Det medfører, at fragtede varer forsinkes væsentligt eller stranded halvvejs. De samme udfordringer gør sig gældende for skibsfragt som fx containere, hvor dokumentationen ikke nødvendigvis følger containeren.

Potentiale

Pandemiens udbrud har altså forstærket nødvendigheden af digital fragtdokumentation. Forsinkede og strandede varer kan for fremtiden i højere grad undgås, hvis der i EU skabes en digital platform til at varetage fragtdokumentation elektronisk. En platform vil skabe større sikkerhed for at varer når frem til tiden, både for afsender- og modtagervirksomheder. Derudover vil det gøre selve fragten mere simpel for fragtvirksomhederne, som ikke længere vil være ansvarlige for at administrere den fysiske dokumentation for de varer, der fragtes.

Endelig er der behov for at adressere nogle EU-landes uberettigede krav til fragtdokumentationen, der medfører, at virksomhederne møder forskelligartede krav, alt efter hvilke EU-lande varerne fragtes igennem.

Økonomiske gevinster

European Parliamentary Research Service anslår, at ved at fjerne barrierer i det indre transportmarked, som fx særkrav til fysisk fragtdokumentation, vil medlemslandene opnå gevinster inden for både sundhed, miljø og konkurrencedygtighed^{xxvii}. Gevinsterne anslås at forbedre den europæiske økonomi med ca. 6 mia. euro (45 mia. kr.), svarende til 0,04 pct. af EU's BNP^{xxviii}.

Hvis det antages, at dansk BNP påvirkes proportionalt med den samlede virkning på EU's økonomi, giver tiltaget en varig vækst på 0,04 pct. Det svarer til 1 mia. kr. i 2021-niveau^{xxix}.

6. Rammebetingelse: Bedre kvalitet i EU-lovgivningen

Potentialer

Langt det meste erhvervsrettede lovgivning i Danmark stammer mere eller mindre direkte fra EU. Derfor er det altafgørende, at EU-lovgivningen er entydig og rent faktisk adresserer det problem, der skal løses, samt at konsekvenserne af lovgivningen er grundigt analyseret. Der er også behov for, at EU-lovgivningen kan implementeres digitalt i medlemslandene, så virksomhederne har tidssvarende offentlige services til rådighed. Det kræver bl.a., at lovgivningen er baseret på entydige kategorier og definitioner.

One-in, One-out-princippet

Herudover skal det sikres, at der ikke introduceres unødige byrder på virksomhederne. Derfor vil Europa-Kommissionen indføre en såkaldt "one-in, one-out" model, som betyder, at hver gang der indføres en byrde, lettes en tilsvarende byrde inden for et bestemt område eller sektor^{xxx}.

Fit-for-Future-plattformen

Der er netop etableret en "Fit-for-Future Platform", hvor medlemslandene og interessenter i fællesskab identificerer, hvor der findes byrdefuld EU-regulering, der spænder ben for europæiske virksomheder. Plattformen undersøger også, hvor der findes lovgivning, som ikke skaber de rette incitamenter i forhold til fx den digitale eller grønne omstilling. Dansk Erhverv er repræsenteret i platformen, og har dermed en unik mulighed for at præge arbejdet med at forbedre EU's lov kvalitet og få EU-systemet til at fjerne såvel store som små sten i skoene for både danske og udenlandske virksomheder, som ønsker at etablere sig i det indre marked.

7. Rammebetingelse: Øget digitalisering

Potentialer

Det er afgørende for EU's konkurrenceevne, at det indre marked tillader virksomheder at udnytte digitaliseringen til fulde. Det indre marked skal altså understøtte skaleringen af digitale forretningsmodeller på tværs af EU. Samtidig skal det indre marked muliggøre, at det brede europæiske erhvervsliv kan udnytte data til at optimere produktionsprocesser samt til at forbedre og udvikle services til kunder og slutbrugere. Endelig skal det sikres, at der er fair og lige konkurrencevilkår mellem digitale handelsplatforme og andre onlinevirksomheder i det indre marked. Det, der gælder offline, skal også gælde online, uanset forretningsmodel.

Der er imidlertid store forskelle på EU-landene, når det kommer til digitaliseringsniveau, og det er en barriere for danske virksomheders muligheder i det indre marked^{xxxi}. EU bør derfor arbejde for at understøtte digitalisering i de mindst digitale EU-lande, ligesom der er behov for tidssvarende EU-rammer for den digitale økonomi.

Digital infrastruktur

Coronakrisen har vist, at en robust digital infrastruktur er nødvendig for konkurrencekraften på det indre marked og giver mulighed for at opretholde en betydelig del af aktiviteten i samfundet. Danmark har samlet set den bedste digitale infrastruktur i hele EU, viser EU-Kommissionens seneste opgørelse^{xxxii}. Der er fortsat behov for at øge den digitale infrastruktur i EU og styrke den digitale omstilling.

Digital handel

Hvis handel, indkøb, fakturering og betaling i højere grad digitaliseres i medlemslandene, vil det give omfattende og varige økonomiske gevinster for EU, ligesom det vil sikre bedre konkurrencevilkår for virksomhederne på det indre marked.

Digitalisering af offentlige services

Digitalisering af offentlige services har potentiale for at medføre store gevinster. Det kan fx være når man som virksomhed eller borger skal indhente tilladelser og fremsende ansøgninger, jf. afsnittet om én indgang for virksomheder i EU: Single Digital Gateway og One stop shops.

Cybersikkerhed og databeskyttelse

Tidssvarende rammer for cybersikkerhed og databeskyttelse er vigtige for at opretholde opbakning og tillid til digitalisering i EU blandt borgere og virksomheder. Den fælles ramme for behandling af henholdsvis persondata og ikke-persondata har været et væsentligt skridt i retning af et indre marked for data^{xxxiii}. Der er dog fortsat behov for tiltag, der kan øge tilgængelighed og anvendelse af data under fælles databeskyttelsesregler.

Økonomiske gevinster

European Parliamentary Research Service anslår, at hvis man øger graden af digitalisering på det indre marked og sikrer ensartet cyber-sikkerhed og databeskyttelse, kan EU opnå en varig forbedring af den europæiske økonomi på godt 181 mia. euro (1.347 mia. kr.), svarende til 1,3 pct. af EU's BNP^{xxxiv}.

Hvis det antages, at dansk BNP påvirkes proportionalt med den samlede virkning på EU's økonomi, giver det en varig vækst på 1,3 pct. Det svarer til ca. 30 mia. kr. i 2021-niveau^{xxxv}.

8. Rammebetingelse: Grøn omstilling

Potentialer

Grøn omstilling er ikke blot en fundamental målsætning for EU, men er også en helt central katalysator for vækst og beskæftigelse i medlemslandene. Det skal sikres, at det indre marked understøtter fremvæksten af nye grønne forretningsmodeller, som kan vokse sig store i EU og danne grundlaget for, at EU fastholder den grønne førertrøje. Det skal derudover sikres, at EU-lovgivningen indeholder de rette incitamenter til at understøtte den grønne omstilling.

EU som grøn vækstmotor

EU fører i dag verdens mest ambitiøse klimapolitik sammenlignet med sine handelspartnere. Det er helt centralt, at EU's klimaambitioner også resulterer i, at EU bliver førende inden for grønne teknologier. Det kræver, at der på tværs af hele EU investeres massivt

i den grønne omstilling, herunder i grøn brint og CO₂-fangst, og at konkurrencedygtige grønne forretningsmodeller kan skaleres på tværs af landegrænserne.

I den forbindelse er det væsentligt, at der genereres mere data, der kan bruges til at finde nye måder at understøtte den grønne omstilling på. World Economic Forum vurderer, at digitale teknologier kan reducere klodens udledning af CO₂ med 15 pct. i sektorer som energi, fremstilling, landbrug, byggeri, service og transport m.m.^{xxxvi} Adgang til data er nutidens råstof i udvikling af grønne digitale løsninger. Data fra offentlige forsyningsvirksomheder eller områder bør derfor gøres offentligt tilgængeligt.

Fra affald til ressourcer

Den cirkulære økonomi rummer store potentialer for både miljø, klima såvel som for vækst og beskæftigelse. I rapporten om klimapartnerskabet for Handel estimeres det, at der alene i Danmark kan skabes 7-13.000 nye arbejdspladser frem mod 2035 i den cirkulære økonomi gennem udvikling af nye forretningsmodeller^{xxxvii}. Det kræver bl.a., at de europæiske rammer understøtter genanvendelse af produkter og affald i langt større omfang. Der er fx behov for fælles regler for affaldssortering i EU, så der kan skabes den nødvendige kritiske masse af sekundære ressourcer til anvendelse i fx produktion. Det vil også kræve en harmonisering af, hvordan man må anvende affaldsressourcer til fx fødevareremballage; hvordan der føres stikprøvekontrol på produkter produceret på genanvendte materialer; hvordan emballageforbruget nedsættes og hvordan emballage genanvendes på en smart og sikker måde, som det allerede kendes fra pantsystemet.

Gennemsigtighed og rentabilitet

Det skal kunne betale sig at genanvende ressourcer for de erhvervsdrivende i EU. Derfor skal produktreglerne tilpasses, så det bliver nemmere at finde ud af, hvad et produkt indeholder af genanvendelige ressourcer. Det kan fx være i et digitalt produktpas. Derudover skal det sikres at kravene til genanvendte produkter ikke gør det urentabelt at genanvende materialer.

Ét sammenhængende energimarked

Energiinfrastrukturen i EU skal understøtte en optimal udnyttelse af grøn og bæredygtig energi. Det kunne fx være gennem fri bevægelighed for grøn overskudsenergi blandt medlemslandene og fuld adgang til at konkurrere på det indre marked for udbydere af grøn energi. I et energimarked med en stor produktion af varierende mængder vedvarende energi er der derudover brug for at undersøge potentialet i at fremme et smartere og mere fleksibelt elforbrug, samt at sikre et opgør med barriererne for eksport af el over landegrænser.

Nationale særregler må ikke spænde ben for den grønne omstilling

Det skal sikres, at nationale særregler i medlemslandene ikke spænder ben for den grønne omstilling og et velfungerende indre marked. Bl.a. stilles der i en række lande krav om, at visse dele af fx vindmøller skal produceres i det pågældende medlemsland. Det kan både forsinke og fordyre den grønne omstilling væsentligt og gennem ulige konkurrencevilkår afholde aktører fra andre medlemslande fra at kunne stille deres produkter til rådighed. Samtidig er det en barriere for, at europæiske virksomheder kan vokse sig store nok til at konkurrere med tilsvarende virksomheder i tredjelande, fx Kina.

Økonomiske gevinster

European Parliamentary Research Service anslår, at hvis man gennemfører grøn omstilling af det indre marked med en række konkrete tiltag såsom integrering af energimarkederne, kan EU opnå en varig forbedring af den europæiske økonomi på godt 256 mia. euro (1.904 mia. kr.), svarende til godt 1,8 pct. af EU's BNP^{xxxviii}.

Heri indgår ikke økonomiske gevinster ved at begrænse klimaforandringerne, da disse ikke er kendt. Gevinsten ved at begrænse temperaturstigninger er dog uden tvivl yderst omfattende, både på det indre marked og globalt.

Hvis det antages, at dansk BNP påvirkes proportionalt med den samlede virkning på EU's økonomi, giver tiltagene en varig vækst på 1,8 pct. Det svarer til 42,5 mia. kr. i 2021-niveau^{xxxix}.

Samlede økonomiske gevinster ved implementering af de otte tiltag

Samlet set kan de ovenstående otte tiltag til at styrke integrationen af det indre marked og over en årrække medføre varige økonomiske gevinster i EU på op til 7 pct. af EU's BNP. Det svarer til godt 973 milliarder euro (7.238 mia. kr.)^{xl}.

Hvis Danmark oplever en virkning af at implementere tiltagene, som er proportional til den estimerede virkning i hele EU, vil det betyde, at også dansk økonomi vil opleve en varig merværdiskabelse på 7 pct. Dette svarer til ca. 162 milliarder kr. i 2021-niveau^{xli}.

Et stærkt modsvar til de økonomiske tab fra coronapandemien

Selvom nogle lande har været hårdere ramt end andre, har coronapandemien ramt alle EU-medlemslandenes økonomier hårdt. I Danmark har den betydet, at Finansministeriet har nedskrevet deres forventninger til dansk økonomi i 2020 til -3,8 pct.^{xlii} fra ellers positive udsigter^{xliii}. Samtidig er forventningen, at økonomien først vil opnå samme niveau som før coronapandemien i 2022^{xliiv}. I EU-landene samlet set er situationen endnu mere alvorlig, med et forventet økonomisk tab i 2020 på 7,1 pct. af EU's BNP^{xliv}.

Potentialet ved at fuldende det indre marked er dermed enormt, og Danmark kan sammen med resten af Europa sikre en reel og varig genrejsning af EU-landenes økonomier ved at gennemføre og implementere de ovenstående otte tiltag, hvor de fleste allerede er politisk besluttet. Gevinsterne herved vil være varig modvægt til det midlertidige tilbageslag, som både dansk og europæisk økonomi har oplevet i forbindelse med coronapandemien. Sikres en varig vækst på op til 7 pct. i medlemslandene, modsvarer dette det midlertidige økonomiske tilbageslag, som coronapandemien har betydet for dem i 2020.

Økonomiske beregninger

Estimerer i denne analyse stammer fra rapporten "*Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024*" af European Parliamentary Research Services. Estimerterne bygger oven på tidligere rapporter om The Cost of Non-Europe, som er baseret på EU-28-lande og dermed inkluderer Storbritannien.

Rapporten bruger estimater for merværdiskabelse (såkaldt *European Value Added*) til at opgøre endnu ikke-realiserede økonomiske gevinster ved at gennemføre tiltag, der styrker EU og integrationen af det indre marked. Estimeringsarbejdet varetages af European Parliament's Value Added Unit.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs politik på området kan ske til EU- og International Chef Lasse Hamilton Heidemann på lhh@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6595. Henvendelser angående analysen kan ske til økonom Vibeke Borch Henning på vbh@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6244.

Om denne analyse

Arbejdet med analysen er afsluttet den 20. januar 2021.

Noter

-
- ⁱ "Oversigt over grænseåbninger I EU", Tænk tanken EUROPA, juni 2020 ([Oversigt over grænseåbninger i EU | Tænk tanken EUROPA \(thinkeuropa.dk\)](#)).
- ⁱⁱ "EU-lande godkender hjælpepakke og bestiller samtidig en mere", Berlingske, april 2020 ([EU-lande godkender hjælpepakke og bestiller samtidig en mere \(berlingske.dk\)](#)).
- ⁱⁱⁱ "Marlene Wind: Polen efterlader EU med et demokratisk forklaringsproblem", Altinget, maj 2020 ([Marlene Wind: Polen efterlader EU med et demokratisk forklaringsproblem - Altinget: eu](#)).
- ^{iv} EuroCommerce, Single Market Barriers Overview, updated August 27 2020, ([Single Market Barriers Overview \(eurocommerce.eu\)](#)).
- ^v Eurostat, 2020 ([Statistics i Eurostat \(europa.eu\)](#)) samt "Små og mellemstore virksomheder", Faktablade om den Europæiske Union, Europa-Parlamentet, 2020 ([Små og mellemstore virksomheder | Faktablade om Den Europæiske Union | Europa-Parlamentet](#)).
- ^{vi} Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked ([EUR-Lex - 32006L0123 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)).
- ^{vii} "Has the Commission ensured effective implementation of the Services Directive?", European Court of Auditors, 2016 ([Has the Commission ensured effective implementation of the Services Directive? \(europa.eu\)](#)) og Kommissionen, 2020, [eu-single-market-barriers-staff-working-document_en.pdf \(europa.eu\)](#).
- ^{viii} "Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council introducing a European services e-card and related administrative facilities", European Commission, 2017 ([SWD\(2016\)439/F1 - EN \(europa.eu\)](#)).
- ^{ix} J. Monteagudo, A. Rutkowski, D. Lorenzani, 'The economic impact of the Services Directive: a first assessment following implementation', Economic Papers No 456, June 2012, European Commission ([The economic impact of the Services Directive: A first assessment following implementation \(europa.eu\)](#)) og "Assessment of the economic impact of the Services Directive – Update of the 2012 Study", European Commission, 2015.
- ^x "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019.
- ^{xi} Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark – Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).
- ^{xii} "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019.

-
- ^{xiii} Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.
- ^{xiv} "Business Journey on the Single Market: Practical Obstacles and Barriers", European Commission, March 2020 ([eu-single-market-barriers-staff-working-document_en.pdf \(europa.eu\)](#)).
- ^{xv} Regulated professions database, European Commission ([Regulated professions database - European Commission \(europa.eu\)](#)).
- ^{xvi} Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2018/958 af 28. juni 2018 om en proportionalitetstest forud for vedtagelse af ny regulering af erhverv.
- ^{xvii} Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.
- ^{xviii} Rapport fra kommissionen om implementeringen af visse nye elementer indført ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/55/EU om ændring af direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer og forordning (EU) nr. 1024/2012 om det administrative samarbejde ved hjælp af informationssystemet for det indre marked ("IMI-forordningen") ([EUR-Lex - 52020DC0191 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)).
- ^{xix} SME Envoy Network, November 2018, Barriers for SMEs on the Single Market ([Barriers for SMEs on the Single Market - European Commission \(europa.eu\)](#)).
- ^{xx} Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 764/2008 af 9. juli 2008 om procedurer for anvendelsen af visse nationale tekniske forskrifter på produkter, der markedsføres lovligt i en anden medlemsstat, og om ophævelse af beslutning nr. 3052/95/EF.
- ^{xxi} "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 samt estimat på EU's samlede BNP (€) i 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).
- ^{xxii} Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark - Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).
- ^{xxiii} Your Europe-hjemmeside ([EUROPA - Your Europe - Search](#)).
- ^{xxiv} Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 om oprettelse af en fælles digital portal, der giver adgang til oplysninger, procedurer og bistands- og problemløsningstjenester, og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012.
- ^{xxv} "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 samt estimat på EU's samlede BNP (€) i 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).
- ^{xxvi} Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark - Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).
- ^{xxvii} "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).
- ^{xxviii} "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 samt estimat på EU's samlede BNP (€) i 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).
- ^{xxix} Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark - Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).

xxx Det fremgår af Europa-Kommissionens arbejdsprogram for 2021, at der forventes en meddelelse, som vil fokusere på implementeringen af One-in, One-out-princippet.

xxxi The Digital Economy and Society Index (DESI) 2020, Europa Kommissionen ([The Digital Economy and Society Index \(DESI\) \(europa.eu\)](#)).

xxxii The Digital Economy and Society Index (DESI) 2020, side 19 ([The Digital Economy and Society Index \(DESI\) \(europa.eu\)](#)).

xxxiii Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF ([EUR-Lex - 32016R0679 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)).

xxxiv "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 samt estimat på EU's samlede BNP (€) I 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).

xxxv Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark – Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).

xxxvi "Digital technology can cut global emissions by 15%. Here's how", World Economic Forum, 2019 ([Digital technology can cut global emissions by 15%. Here's how | World Economic Forum \(weforum.org\)](#))

xxxvii Klimapartnerskabsrapport, Handel, Regeringens klimapartnerskaber, 2020 ([Klimapartner_Handel.indd \(danskerhverv.dk\)](#))

xxxviii "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 samt estimat på EU's samlede BNP (€) I 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).

xxxix Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark – Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).

xl "Europe's two trillion euro dividend. Mapping the cost of Non-Europe 2019-2024", European Parliamentary Research Service EPRS, April 2019 samt estimat på EU's samlede BNP (€) I 2019 ([Europe's two trillion euro dividend: Mapping the Cost of Non-Europe, 2019-24 \(europa.eu\)](#)).

xli Danmarks statistiks opgørelse af BNP i 2019 ([BNP - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)) fremskrevet efter Finansministeriets "Faktaark – Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).

xlii Finansministeriets "Faktaark – Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).

xliii 1,5 pct. i 2020 og 2021, Økonomisk Redegørelse (kapitel 1), Finansministeriet, december 2019 ([Økonomisk Redegørelse \(fm.dk\)](#)).

xliv Finansministeriets "Faktaark – Prognosen for dansk økonomi" til 2020-niveau ([Faktaark - Prognosen for dansk økonomi \(fm.dk\)](#)).

xlv "Gross domestic product (GDP) growth in EU and Euro area 2021", Statista, 2021 ([Gross domestic product \(GDP\) growth in EU and Euro area 2021 | Statista](#)).